

Erdő Péter beszéde

**Bogdánffy Szilárd vértanú püspök boldoggá avatásán
Nagyvárad, 2010. október 30.**

(Bölcs 3,1-9; 1Pét 3,14-17; Mt 10,28-33)
október 30.

Főtisztelendő és eminenciás Angelo Amato érsek úr! Főtisztelendő és excellenciás nuncius úr, érsek és püspök urak, a világi hatóságok, a társadalmi és kulturális élet igen tisztelt képviselői, főtisztelendő paptestvérek, Krisztusban kedves testvérek!

1. Megrendítő, nagy ünnepre gyűltünk ma egybe! Ötvenhét éve vártuk ezt a napot. Várta az itteni egész katolikus közösség, várta a magyarság, várták mindazok, akik tudták vagy sejtették, hogy milyen szörnyű megpróbáltatás nehezedett az Egyházra és a hívő emberekre a háború, majd a fanatikus kommunizmus nehéz és sötét évei alatt. Bogdánffy Szilárd vértanú püspök boldoggá avatása megtöri az évtizedek hallgatásának csendjét, a liturgia fenségével és titokzatos erejével indítja el azok hosszú sorának nyilvános tiszteletét, akik vértanúként vagy hitvallóként szenvedés árán is helytálltak Krisztus és az Egyház igazságáért. Magyarországon is csak egy éve emelték oltárra Boldog Meszlényi Zoltán vértanú püspököt, elsőként a korszak katolikus mártírjai közül. Most itt is megcsillan a történelem kútjának mélyén a visszaragyogó napsugár, a rég eltemetett igazság és szeretet újra példaképként, békítő, kiengesztelő, bátorító erőként ragyog fel számunkra.

2. A mai evangéliumban arról hallunk, hogy Isten maga reményünk és örömünk biztosítója. Mintha Szilárd püspök vértanúságáról beszélne az evangélium. Mert mi rosszabb történhet az emberrel, mint a halál? Ám a testi halálnál is rosszabb a lélek kárhozatba zuhanása. De az emberek nem vehetik el az egész életet, mert a lelket nem tudják megölni. Isten az egyedüli úr a lélek sorsa felett. Jézus szavai szerint tehát Istentől kell félnünk. Manapság ritkán említik az istenfélelmet, pedig felsorolja azt a Biblia és felsorolja az Egyház bérmálási liturgiája is a Szentlélek ajándékai között. Ahhoz, hogy belegondoljunk mindenhatóságába, végtelen, minden képzeletet és erőt felülmúló nagyságába. Csak ha ezt a valódi helyzetet kellően átérezzük, akkor tudunk igazán megrendülni amiatt, hogy Ő, a végtelenül hatalmas Isten gondoskodik rólunk, hogy számon tartja minden hajszálunkat, hogy személyesen megszólít minket. Ezért olyan felemelő dolog, hogy Isten gyermekei lehetünk, hogy szinte családi közelségben élhetünk vele. Nem szabad elbanalizálnunk Isten hatalmát és fönségét. Nem szabad természetesnek vennünk, magától értetődőnek, irántunk tanúsított szeretetét. Irgalmának megrendítő nagyszerűsége az, ami felemel bennünket, egyént és közösséget, életünknek és történelmünknek bármilyen helyzetében.

És Ő az, aki azt kéri, hogy megvalljuk Őt az emberek előtt, megvalljuk Őt, mint Boldog Szilárd püspök tette és minden vértanú és hitvalló az Egyház történetében. És akkor Krisztus is megvall minket a Mennyei Atya előtt. Itt az igazi garanciája minden reményünknek, ez a

keresztény ember optimizmusának forrása. Ez a végtelen isteni szeretet kíséri útján a nagyváradi egyházmegye hívő közösségét is.

3. De mit tanít nekünk, mai katolikusoknak, itt, Közép-Kelet-Európában Boldog Bogdánffy Szilárd személyisége és vértanúsága? Tanítja, hogy minden mártíriumnak van előtörténete. A szorgalmas diák, a minden egyházi megbízatását szívesen elvállaló papnövendék és fiatal pap, aki nem bizakodik el, nem könnyelműsködik, nem lázad fel a rá záporozó sokféle feladat ellen, amit egyidejűleg kell betöltenie - ő az, aki a kegyelem rendjében lassan megérik a vértanúságra. Környezetében szent életű, következetes személyiségekkel dolgozik együtt. Gazdagodik az ő kisugárzásuk által. Első teológiai tanári kinevezését például az akkori váradi apostoli kormányzótól, Isten Szolgája Márton Áron püspöktől kapja. Teológiai tanárként középiskolában is tanít, kórházlelkészkedik, később kisszeminárium gondnok lesz, titkárként, irodaigazgatóként is működik. Egy szóval ellát mindenféle feladatot, amivel csak szükségét szenvedő egyházmegyéjének főpásztora megbízza. Aki a kicsiben hű, arra bízta Isten a nagy dolgokat. Mert Szilárd püspök Isten Szolgája Scheffler János letartóztatása után helyettes ordináriusként arra hívatott, hogy átvegye az egyházmegye kormányzását. Ebben az időben - 1948-49-et írunk - a helyettes ordináriusok jegyzéke titkos volt, de aki átvette az egyházmegye kormányzását, mert ő került sorra a listán, az még bejelentette nyilvánosan is, hogy mostantól ő gyakorolja a főpásztori jogokat. 1951 után a kormányzás átvételét már nem jelentették be nyilvánosan. Mivel Romániában az 1940-es évek végén még működött az Apostoli Nunciatúra, eltérően Magyarországtól, ahonnan az üldözöttek tömegeit megmentő Angelo Rotta nunciust már 1945 tavaszán kiutasították, Bogdánffy Szilárdot 1949. február 14-én a bukaresti nunciatúra épületében még püspökké szentelhették. Nem is váratott magára sokat a hatóságok válasza. Nagyváradon már várták a hazaérkező új főpásztort. Másfél hónappal püspökké szentelése után 1949. április 5-én már letartóztatták. Különböző börtönökben kegyetlen kínzásokat szenvedett. Kőbányában, ólombányában dolgozott, akárcsak az ókeresztény kor vértanúi. Mintha a konstantini egyházbéke utáni hosszú korszak alkonyát jeleznék ezek az ijesztően hasonló jelenségek is.

De milyen lélekkel viselte Szilárd püspök a szenvedést? Egyáltalán: miért kellett szenvednie? Ahogy egyik kínzója gúnyolódva kérdezte: "Még most is kitarasz a pápa melletti hűségben?" - Ez volt hát az ok a Krisztushoz, az Egyházhoz, a pápához való hűséges ragaszkodás, amiért nagylelkű szeretettel vállalta a halált is. Már a nunciatúrán azt mondta Patrick O'Hara érsek, aki felszentelte: "Szilárd testvérem, téged a vértanúságra szentellek püspökké. A nunciatúra vezetője pedig a Szentatya képviselője volt. A hűség pedig, oly sok latin és görög szertartású katolikus püspök, pap és hívő hősies kitartása az őszinte hitből fakadt. Találkozott a börtönökben idős és fiatal, román és magyar. Félszavakból is értették egymást, mert közös volt a hitük és a reményük.

Hitünk ugyanis igazságok felismerését és elfogadását jelenti, tehát komoly, konkrét tartalma van, amelyet meg kell ismernünk, és amelyhez szeretettel ragaszkodnunk kell. De a hitünk egyben reménységünk forrása is, az örök boldogság ígérete és előíze. Szent Péter apostol első levelének most felolvasott részlete arra szólít: legyünk mindig készen arra, hogy mindenkinek válaszolni tudjunk, aki reménységünk okát kérdezi tőlünk. XVI. Benedek pápa Spe Salvi kezdetű enciklikájában így tanít erről az igazságról: "A remény (...) a bibliai hit egyik központi szava; olyannyira, hogy a hit és a remény szavak különböző helyeken fölcserélhetőnek

látszanak. (...) Amikor Péter első levelében (vö. 3,15) arra szólítja föl a keresztényeket, hogy mindig legyenek készen számot adni reményük (...) értelméről és alapjáról, akkor a "remény" ugyanazt jelenti, mint a "hit". Hogy a korai keresztények tudatát mennyire meghatározta a megbízható reménnyel való megajándékozottság, az abban is megmutatkozik, ahogyan a keresztény életet összehasonlították a hit előtti élettel (...). Pál emlékezteti az efezusiakat arra, hogy Krisztussal való találkozásuk előtt mennyire "remény és Isten nélkül éltek a világban" (2,12)" (Spe Salvi n. 2).

Szilárd püspök vértanúsága tehát a remény forrása számunkra. Szenvedésével és halálával igazolta, hogy olyan öröme, olyan boldogságra kaptunk hivatást, ami nagyobb, mint ez a földi élet. Ezért erősebb a szeretet, mint a halál (vö. Én 8,6), ezért nem fér össze a szeretet a félelemmel (vö. 1Ján 4,18).

4. Szilárd püspök közbenjárása ma is támogat, példája ma is tanít minket. Mert szükségünk van reménységre fáradt, a földi szabadság öröme után szinte megcsömörlött és csalódott korunkban. Ha régen az üldözés keménysége volt a nagy kísértés, ma inkább az élet szinte felfoghatatlan bonyolultsága, a szétszórtság, meg valamilyen titokzatos belső fáradtság akadályozza, hogy a szeretet lendületével fussuk azt a bizonyos versenyt az örök boldogság felé, amelyről Szent Pál beszél (vö. 2Tim 4,7). Mintha szomorúság ülné meg a szíveket. Pedig ahogy a félelem és a hallgatás csendjéből és sötétségéből ma újra felzeng és felragyog a vértanúk bizonyágtétele, ugyanúgy itt van velünk a hitnek az az ereje is, amely reményt és jövőt adhat nekünk. Ahogy Jeremiás próféta írja: "Tudom, milyen terveket gondoltam el felőletek - mondja az Úr; ezek a tervek a békére vonatkoznak, nem a pusztulásra, mert reménységgel teli jövőt szánok nektek. Ha majd segítségül hívtok és könyörögve hozzám jöttök: meghallgatlak titeket." (Jer 29,11-12)

A Biblia Istene, akiben mi hiszünk, mindenható, mindentudó, irgalmas és jóságos. Szilárd püspök minden hívő emberrel együtt megvallotta, még doktori értekezésének előszavában is: hogy Isten a történelem Ura. Így írt erről: "Szerencsés, de ugyanakkor nehéz időt kaptam a történelem Urától és Istenétől." Mert hát ez a nagy kérdés, hogy hogyan lehet a mindenható, mindentudó és minket végtelenül szerető Isten olyan türelmes az emberhez és a világhoz, ahogyan azt a gonoszságokkal és szenvedésekkel teli történelem mutatja. Ha a valóság, ha az életünk csak abból állna, amit mi, földönjáró emberek születésünk és halálunk között megtapasztalunk, akkor lezáratlan lenne a mérleg, akkor igazság, jóság és mindenhatóság feszültségben, akár ellentétben állhana egymással. De Isten gondolatai nem az emberek gondolatai. Egyedül ő ismeri teljesen a világmindenséget, ő az, aki nemcsak az időnek, hanem az örökkévalóságnak is az Ura. Az ő perspektívájában nyilvánvaló módon is uralkodik az igazság, az igazságosság, a szeretet és a béke. Ebben a reménységben erősítenek minket a szentek, ez a hit újítja meg bennünk a kedvet és az erőt az életre és a szeretetre. Mert a vértanúk vére nem a keserűség emléke és a földi igazságszolgáltatás követelése, hanem a megbocsátás, a kiengesztelődés és az újjászületés ellenállhatatlan ereje. Magvetés a vértanúk vére, amelyből új hit, új élet és új remény fakad.

5. Adja Isten egész katolikus közösségünknek, országaink egész népének a kiengesztelődés, a megbékélés, az igazságosság és az új életet építő reménység erejét! Magyarok Nagyasszonya, könyörögj értünk! Szent László király, könyörögj érettünk! Boldog Bogdánffy Szilárd püspök és

vértanú, könyörögj értünk! Ámen.